

ปัดทิ้ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจเนาะ ตั้งใจฟังธรรมะ เพราะความตั้งใจคือความมีสติพร้อม ถ้าไม่ตั้งใจสติมันเร่
รอน สติเร่ร้อนความรู้สึกควบคุมไม่ได้ ความรู้สึกควบคุมไม่ได้ก็สักแต่ว่าฟัง ฟังไปฟังเพราะเป็นพิธี
ฟังเพราะยอมจำนน มันเป็นข้อบังคับ อันนี้เพราะว่ากิเลสของเรามันยังต่อต้านอยู่ ถ้ากิเลสไม่ต่อต้าน
นะ เราแสวงหา คูตี เราจะหาทางออกนะ คนหลงทางถ้ามีคนบอกทางเขา เขาจะมีความพอใจมาก
เพราะเขาหลงทางนะ

หนึ่ง เสียเวลา

สอง สิ้นเปลืองพลังงาน

สาม ถ้าหลงทางไปมันจะหลงมากไปกว่านี้

เขาจะหาคนชี้ทางหาคนบอกทาง เห็นไหม ถ้าคนหลงทางเขาจะหาหนทางที่ให้เดินทางให้
ถูกทาง ถ้าคนหลงทางแล้วไม่เข้าใจว่าตัวเองหลงทางยังมีความเพติดเพตินอยู่ เห็นไหม มันก็บอกว่า
สิ่งนี้เป็นการบังคับ ความตั้งใจๆ เพื่อทำไม สิ่งที่ทำนี้เพราะมีข้อบังคับถึงยอมจำนน แต่ถ้าจิตใจมัน
เป็นธรรมนะมันแสวงหา การแสวงหาอย่างนี้การรับฟังสิ่งนี้รับฟังสิ่งที่มีอยู่จริง แต่เราก็มีอยู่กับเรา

แหละ แต่เรามองข้ามไป เราจับต้องสิ่งนี้ได้ เห็นไหม เราถึงจะต้องฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อเตือนสติ ให้จิตใจมันมีสติรับรู้แล้วแสวงหา แสวงหาสิ่งที่มีอยู่ในหัวใจของเรานี่ไง

สิ่งที่มีอยู่ เวลาจิตมันมีความรู้ตึกนึกคิดมันเสวยอารมณ์ไปแล้วมันเป็นสอง เป็นสองมันส่งออกไปทั้งหมด เห็นไหม ส่งออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ เราบวชพระขึ้นมา นี่เราบวชมาเป็นพระ เราก็กว่าสิ่งที่เราบวชมาเป็นพระ เห็นไหม พระนี้ต้องอายุ ๒๐ ปีถึงจะบวชได้ อายุ ๒๐ ปี เราก้มีการศึกษา เราผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากแล้ว เรามีปัญญาอยู่แล้ว ปัญญาของเรามันล้นฟ้า ปัญญาอย่างนี้ปัญญาทางโลกไง

ภิกษุบวชใหม่ทนได้การรับการสอน ภิกษุบวชใหม่ นี่สิ่งที่ได้ยินได้ฟัง เราก้อ่าน เราก้ศึกษามันก็มีอยู่ในหนังสือนั่นล่ะ ในนวโกวาท ในวินัยมุข ของมันมีอยู่แล้ว ธรรมะมันมีอยู่แล้ว มีตำรับตำราให้เราค้นคว้า เราก้ค้นคว้าแล้ว เพราะเราค้นคว้าแล้ว เรามีศรัทธาความเชื่อแล้วเรถึงได้มาบวชพระ มาบวชพระนี่สิ่งที่เรารู้อยู่แล้วทำไมต้องมาสอนทำไมต้องมาบอกไง สิ่งทีเรารู้แล้วต้องมาสอนต้องมาบอกเพราะว่าสิ่งที่เรารู้แล้วแต่มันมองข้ามไป สิ่งทีเรารู้นี่ใกล้เกลือกินด่างไง สิ่งทีเรารู้แล้วอยู่กับตัวเรานี้ แต่เราไม่รู้จักมัน เพราะเราไม่รู้จักมัน

สิ่งที่ว่าเรารู้แล้วเราเข้าใจอยู่แล้วมันเป็นปัญญา มันเป็นสิ่งที่เราคิดว่ามันเป็นไง เราคิดว่าสิ่งนี้เป็นสติ สิ่งนี้เป็นปัญญา สิ่งนี้เรามีอยู่ในตัวของเรา สิ่งทีมันมีอยู่ของมัน มันเข้าใจของมันอย่างนั้น เวลาเข้าใจอย่างนั้นแล้วสิ่งที่เป็ความจริงขึ้นมามันเลยปัดทิ้งหมดเลย มันปัดธรรมไง ปัดให้มันเข้าสู่ธรรม ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ แต่ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรานะ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่เราไปปัดมันทิ้งก่อน แต่สิ่งที่เราปัดมันทิ้งเพราะอะไร เราปัดทิ้งเพราะเราคิดว่าเรามีปัญญา เรามีความเข้าใจ เรารู้แล้ว เราปัดทิ้ง

ปัดทิ้งนี้ปัดให้มันเป็ความว่าง ปัดให้มันมีความเข้าใจ ความเข้าใจ สิ่งนั้นเป็การศึกษา เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังไม่เป็นธรรมของเรา ถ้าเป็นธรรมของเรานะ ถ้ามี

สติปัญญา เห็นใหม่ สิ่งที่มีมันฟุ้งซ่าน สิ่งที่มีมันมีอารมณ์ความรู้สึกที่มีมันบีบคั้นเรานี้ ถ้ามีสติขึ้นมา มันปล่อย มันปล่อยมันจะฟุ้งซ่านได้อย่างไร มันปล่อยมันจะมีสิ่งใดมากค่อวงหัวใจได้อย่างไร เพราะมันปล่อยออกไป แต่สิ่งที่มีมันไม่ปล่อย แต่คิดว่ามันเป็นความว่างไป มันปิดโอกาสที่เราจะทำไป มันปิดโอกาสที่เราจะได้ประโยชน์

เราได้ประโยชน์เพราะอะไร เพราะว่าเวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านพยายามทำใจของท่านให้สงบเข้ามา ถ้าใจสงบของท่านแล้วท่านใช้ปัญญาของท่านวิปัสสนาของท่านไป เห็นใหม่ ท่านได้ประโยชน์ไป ประโยชน์ทำความสงบของใจ ถึงว่าต้องบังคับ การบังคับนี้บังคับไม่ให้มันรู้สึก ไม่ให้มันคิดของมันออกไป ให้มันคิดอยู่กับพุทโธ ให้มันใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้โลกีย์ปัญญา ปัญญาทางโลกหาเหตุหาผลให้จิตใจมันฉลาดขึ้น ให้จิตใจเห็นโทษของมันไป

ถ้ามันมีความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่มีมันไปกวนมาเป็นสมบัติของมัน แม้แต่การศึกษาปริยัติด้วย เวลาศึกษาปริยัติมันมีการท่องจำทั้งนั้น การท่องจำการค้นคว้าตำรับตำรามันเป็นทฤษฎี เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเราไปศึกษามา แล้วเราว่าเรามีความรู้มีความเข้าใจไป เราถึงบอกว่า เราไม่ต้องฟังก็ได้ เรารู้ของเราอยู่แล้ว รู้อยู่แล้วนี่รู้โดยทฤษฎีมานะว่าเป็นความรู้ เพราะสิ่งที่ยอมรับได้คือยอมรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เท่านั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เราเป็นชาวพุทธ เราเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรายอมรับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราไม่ยอมรับธรรมของมนุษย์ ธรรมของมนุษย์ที่เป็นคนด้วยกัน เป็นพระบวชมาก็คนเหมือนกัน

กิเลสทฤษฎีมานะเวลามันฟูขึ้นมา มันฟูขึ้นมาอย่างนั้น คนเหมือนคน คนเท่าคน คนทำไมต้องยอมรับกัน เขายอมรับกัน มีครูบาอาจารย์เขายอมรับกัน ยอมรับว่ามีคุณธรรม คนนี้มีคุณธรรม สิ่งที่เป็นคุณธรรมขึ้นมาเพราะท่านประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่านขึ้นมา ท่านหรือท่านค้นขึ้นมาในใจของท่าน เพราะท่านหรือท่านค้นขึ้นมาในใจของท่าน ท่านถึงรู้ถึงเล่ห์เหลี่ยมของกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก รู้ถึงการฉ้อฉลของมันไป

ถ้าการน้อลของมันเพราะมันเคยน้อลในใจของครูบาอาจารย์มาก่อน ครูบาอาจารย์ท่านรู้
 เล่ห์เหลี่ยมของมัน ในปัจจุบันนี้มันน้อลในดวงใจของเรา แต่เราไม่รู้ว่ามันน้อลในดวงใจของเรา
 แต่เราปัดคุณธรรมออกไป ปัดทิ้งไป ให้กิเลสตัดหาความทะยานอยากครอบงำหัวใจว่าเราถือตัวถือ
 ตนว่าเรามีปัญญา เรามีความรู้ การประพฤติปฏิบัติใครก็ทำได้ ครูบาอาจารย์ก็เดินจงกรม เราก็เดิน
 จงกรม แม้แต่ฆราวาสเขายังเดินจงกรม เขายังทำของเขาได้ ทำไมจะต้องให้ใครมาบอกมาสอน เวลา
 กิเลสมันเริ่มฟื้นตัวขึ้นมามันมีความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้น แล้วมันก็ขยายแผ่กิ่งก้านสาขาในใจ ยึดไป
 หมดเลย คุณิ เวลาอากาศมันเกาะต้นไม้ เห็นไหม ถ้ามันได้เกาะต้นไม้ มันได้ดูดกินอาหารจากต้นไม้
 นั้น มันจะเกาะยึดของมันไป นี่ก็เหมือนกัน พอกิเลสมันได้ทำ เห็นไหม ว่าคนเหมือนกัน มีความรู้
 เหมือนกัน มีปัญญาเหมือนกัน ทำไมจะต้องไม่ยอมรับกัน

แต่ถ้าคนมีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม เขามีคุณกับเรานะ เรามีคุณธรรมของเรา เรื่องนี้มัน
 เป็นเรื่องของวิสาสะ การวิสาสะคือการคุ้นเคยกัน เรื่องของการที่เรามีคุณธรรม เห็นไหม เราเปิด
 โอกาสให้เขา เราให้โอกาสเขา นี่เราทำเพราะอะไร เราทำเพราะเราเคารพธรรมขององค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า เราทำเพราะเรามีคุณธรรมในหัวใจ เราไม่ใช่ทำเพราะยอมจำนน ไม่ใช่ยอมจำนน
 เพราะเรากลัวเขา แต่เราเมตตาเราให้โอกาส

ถ้าฟังธรรมๆ จิตมันมีคุณธรรมอย่างนั้น มันมีคุณธรรมขึ้นมา มันเห็นคุณเห็นโทษในตัวมัน
 เอง เห็นคุณเห็นโทษในตัวของมันเองมันก็ยอมรับไง มนุษย์ด้วยกันทำไมต้องยอมรับกัน มนุษย์
 ด้วยกันทำไมต้องยอม ถ้ากิเลสมันครอบงำในหัวใจนี้มันปัดทิ้ง ปัดโอกาสของจิตใจของเรา จิตใจ
 ของเรถ้ามันมีโอกาสนะ มันได้ฝึกหัดใช้สติปัญญาของมันขึ้นมา มันมีสติระลึกรู้ ฉะนั้น ถ้าระลึกรู้
 แล้ว ถ้ามันกำหนดลมหายใจมันก็กำหนดได้ชัดเจน ถ้ามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันก็มีโอกาสสงบ
 เข้ามา โอกาสสงบเข้ามาเพราะอะไร เพราะมีสามัญสำนึก มีสติสัมปชัญญะที่จะกระทำ เพราะจิตมัน
 เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมมันจับต้องสิ่งใดแทบไม่ได้เลย แต่ถ้ามีสติปัญญามันเกิดที่นั่น

ความคิดเกิดจากไหน ความคิดเกิดจากจิต สติปัญญาเกิดจากจิต เพราะมีจิตถึงมีภวาสวะ มีภพ มีสถานที่มันถึงเกิดสติปัญญาได้ ถ้ามันเกิดสติปัญญาได้ สติปัญญาที่มันพุ่งชานไป มันคิดไปตามกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มันครอบงำอยู่ เห็นไหม แล้วกิเลสค้นหาที่มันหยาบขึ้นมันก็ปิด ปิดโอกาส ปิดคุณธรรม ปิดศีล สมาธิ ปัญญา ที่เกิดขึ้นมาจากใจ แล้วมันก็ไหลไปสัญญา สัญญามันไปยึดว่ามีองค์ความรู้ของตัวเอง ว่าศึกษามา สิ่งนี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ พิสูจน์ได้เพราะเราศึกษามา มีคำรับตำราพิสูจน์ได้ มันเป็นเรื่องโลกๆ นะ

สิ่งนี้เป็นกิริยาของกรรม กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วิมุตตिसุข ใจอันนั้นสำคัญ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สอนถึงวิธีการวางวิธีการที่จะให้เราประพฤติปฏิบัติ เราก็ก็น่าไปยึด ไปยึดที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝึกหัด คุณติ พ่อแม่สอนลูกให้ก้าวเดิน เวลาลูกที่มันเดินได้ มันวิ่งได้ มันเดินได้ วิ่งได้เพราะเหตุใดละ มันอาศัยประกอบมาจากสิ่งที่พ่อแม่จับ จับพ่อแม่มา เกาะเกี่ยวสิ่งใดมา แต่เวลา มันเดินได้มันเดินได้ด้วยตัวมันเองไง

นี่ก็เหมือนกัน วิธีการๆ ก็จิตมันเกาะใจ เวลาจิตมันเกาะ ศีล สมาธิ ปัญญา จิตให้มันเกาะ ให้มันฝึกหัดขึ้นมาให้เป็นความจริงขึ้นมา เขาให้ฝึกหัด เกาะไว้ให้ฝึกหัด ไม่ใช่เป็นความจริง เราไปศึกษานี้ เราศึกษาว่าเรามีความรู้ เรามีความเข้าใจทางทฤษฎีไง เราไปยึดเอาวิธีการว่าเป็นความรู้ของเราเป็นความจริงของเรา แล้วเป็นพุทธพจน์ด้วย เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย แล้วเรายอมรับกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น เราไม่ยอมรับกรรมของใครทั้งสิ้น เราจะมิธรรมเป็นที่พึ่งไง มันปัดทิ้งไปหมดเลย ปัดทิ้งโอกาสของเราไป

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม เรากลับมา กลับมาเริ่มต้นตั้งแต่สามัญสำนึกของเรา กลับมาที่จิตของเรา ถ้าเรามีสติปัญญา จิตของเรา รักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจของเรา จิตมันสงบเข้ามา นี่พุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันสงบเข้ามาๆ ถ้ามันสงบได้มันก็มีความสุขได้ มันมีความเข้าใจได้ ถ้ามีความเข้าใจแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญามันไม่ปัดทิ้งไป เห็นไหม เห็นกาย

เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นความรู้สึกนึกคิดนี้ ในความรู้สึกนึกคิดมันมีรูป มีเวทนา มีสัญญา มีสังขาร มีวิญญาณ นี่เราจับสิ จับขึ้นมาพิจารณา ถ้าจับขึ้นมาพิจารณา เห็นใหม่ ถ้ามีความเข้าใจ มากน้อยแค่ไหนมันจะเกิดปัญญา เกิดปัญญามันก็เหมือนการทดสอบ

สิ่งที่ว่ากรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นวิธีการๆ นี่มันก็วิธีการ แต่วิธีการ เวลาทำขึ้นมามันจับต้อง มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันจับต้อง มันพิสูจน์ได้ มันตรวจสอบได้ มันมีเหตุมีผลไง มันไม่ใช่เชื่อตามๆ กันมา ไม่ใช่เชื่อว่าเรากันคว้ามมาแล้วเราเชื่อ เราไม่ได้เชื่อว่าเป็นพุทธ พจน์ๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านจะปรินิพพาน พระอานนทร์ร้องให้คร่ำครวญอยู่นะ พระอานนทร์เป็นพระโสดาบัน ก็ยังต้องการครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อานนทร์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นก็ดับ เป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตก็ต้องนิพพานในคืนนี้”

“ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อยู่แล้ว สิ่งใดจะเป็นที่พึ่งล่ะ”

“กรรมวินัยที่เราตรัสไว้ดีแล้วจะเป็นที่พึ่งของเธอตลอดไปข้างหน้าในอนาคตนั่น”

นี่ไง แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องนิพพานไป สิ่งที่เหลือไว้ เพราะว่าเวลา พระเทศน์นี้ ไปเทศน์ว่าการสุดตันตปิฎก มันต้องมาเทศน์ให้พระอานนทร์ฟัง พระอานนทร์นี้เก็บไว้หมดเลย เก็บเอาไว้หมดเลยนะ เวลาสังคายนา เห็นใหม่ ที่มีพระอุบาลีเป็นผู้สังคายนา เวลาจดจารึก กันมา ถ้าสุดตันตปิฎก เป็นธรรมๆ ธรรมมาจากพระอานนทร์ทั้งนั้น พระอานนทร์เป็นผู้จดจำมาหมดเลย แต่เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมาพระอานนทร์ต้องมาทำเอง วางไว้หมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราจะไปเป็นพระอรหันต์ เขาจะสังคายนาทันอยู่แล้ว แล้วเรายังไม่ได้เป็นพระอรหันต์สักที

คำว่า พระอรหันต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไป บอกไว้เองว่า สามเดือนข้างหน้า เขาจะมีการสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ภายในวันนั้น มันจะได้เป็นอย่างที่พระพุทธเจ้าบอก

หรือ มันจะได้เป็นด้วยการพยากรณ์ของใครหรือ เพราะความคิดอย่างนั้นความคิดแบบโลกมันเป็นแบบนั้นไง ก็เลยละล้าละลังอยู่นั้น จนเหนื่อยอ่อนมาก “เราจะพักๆ ขอพักก่อนเถิด” เวลาเอนตัวลงนอนมันปล่อยหมด พอเอนตัวลงนอน ไม่ได้จำของพระพุทธเจ้ามา ไม่ได้จำของใครมา แต่มันเป็นของพระอานนท์ มรรคญาณมันเกิดขึ้นในใจของพระอานนท์เดี๋ยวนั้น ถ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์เดี๋ยวนั้นเลย

นี่ไง ถ้ามันไม่ปัดทิ้งมันจะได้จับต้อง แล้วเอามาวิปัสสนา เอามาแยกแยะใช้ปัญญา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะปัดเลย เราบอกว่าเราต้องการความว่าง เราอยากได้คุณธรรม สรรพสิ่งนี่จะเป็นไตรลักษณ์ มันจะย่อยสลายของมันไป นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้วิธีการ วิธีการเริ่มต้น เริ่มต้นทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงแล้วให้ใช้ปัญญาแยกแยะมันไป ถ้าใช้ไปตามความเป็นจริง ธรรมทั้งหลาย สัพพะธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายนี้เป็นอนัตตา วิธีการเป็นอนัตตา มันจะทำลายตัวมันเองจากหยาบ จากกลาง จากละเอียดเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะพัฒนาการของมันขึ้นไป เราต้องขยันหมั่นเพียร พิสูจน์ตรวจสอบของเรา อย่าพึ่งไปปัดทิ้งปัดออก ปัดจนเราไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลย

นี่เพราะอะไร เพราะเราคิดของเราเอง เราคิดของเราเองว่าเราอยากได้มรรคได้ผล ถ้าเราอยากได้มรรคผลเราก็จินตนาการมรรคผล เราจินตนาการได้ เราคาดหมายได้ แล้วเราทำขึ้นมามันก็ด้วยวุฒิภาวะของใจ ใจดวงใดมีวุฒิภาวะมากน้อยแค่ไหน ใจคนที่สร้างบุญญาธิการมา เห็นไหม เขาทำสิ่งใดเขาทำด้วยเต็มไม้เต็มมือของเขา แล้วเขาก็พิสูจน์ตรวจสอบขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอน พิสูจน์ตรวจสอบ ถ้ามันทำสิ่งนี้ได้ ถ้ามีสติระลึกรู้อยู่แล้ว ถ้ามันชัดเจนของมันเราก็ฝึกหัดไว้อย่างนี้ รักษาคุณแลขึ้นไป แล้วถ้าบริกรรมต่อเนื่องกันไป มีสติแล้วมีคำบริกรรม มีใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันเป็นสมาธิขึ้นมา ถ้าเป็นสมาธิมากน้อยแค่ไหนเราก็รักษาของเราไป นี่มันจับต้องได้เต็มไม้เต็มมือ มันชัดเจนของใจดวงนั้น

ถ้าจิตมันสงบแล้ว เดี่ยวมันคลายตัวออกมา แล้วเราใช้สติปัญญา เราใช้คำบริกรรม ใช้ปัญญา
 อบรมสมาธิเข้าไปให้มันสงบระงับเข้าไปอีก เห็นไหม วุฒิภาวะของใจที่มันชัดเจนของใจดวงนั้น
 เขาก็จะทำของเขาด้วยความวิริยะอุตสาหะของเขา จิตใจที่อ่อนด้อยจิตใจที่อ่อนแอนี้ล้มลุก
 คลุกคลานไปทั้งหมด ทำสิ่งใดก็พะวงหน้าพะวงหลัง โนนก็ยังไม่ได้ทำ นี้อีกยังไม่ได้ทำ อยากได้นู่น
 อยากได้ อยากได้ทุกอย่าง โลกก็อยากได้ ธรรมก็อยากได้ มรรคผลนิพพานก็อยากได้ อยากได้ทั้งนั้น
 กว่าจะมาเป็นสมบัติของเราทั้งหมดแล้วก็ไม่ได้สิ่งใดเป็นชิ้นเป็นอันเลย

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านสอน เห็นไหม เวลาทำข้อวัตรปฏิบัติเราก็ต้องทำ เป็นหน้าที่
 ของเรา นี่สังฆะ ในเมื่อเรามาเป็นหมู่สงฆ์มันก็เหมือนร่างกายๆ หนึ่ง มันก็มีอวัยวะต่างๆ อากาศ
 ๓๒ ในร่างกายนี้มันต้องอาศัยการอยู่ด้วยกัน นี่มันสัปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปายะ มันก็อยู่กันด้วย
 ความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าไปเหยียบหนามขึ้นมามันก็เจ็บเท้าขึ้นมา มันเดินก็ไม่สะดวก ถ้าปวดหัวตัว
 ร้อนขึ้นมามันก็หายใจไม่คล่อง มันก็หายใจไม่สะดวกขึ้นมา มันขัดข้องไปหมด

ฉะนั้น เรามาอยู่รวมกันเป็นสังฆะเป็นสงฆ์ขึ้นมา มันก็ต้องมีข้อวัตรปฏิบัติเป็นเวล่ำเวลาเพื่อ
 จะทำให้ไม่กระทบกระเทือนกันจนเกินไป เพราะอะไร เพราะว่าจริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน
 ความรู้ความเห็นของคนหยาบละเอียดแตกต่างกัน เวลาอยู่ก็มีข้อวัตรปฏิบัติให้ทำพร้อมกันไป ถึง
 เวลาที่มีความเป็นส่วนตัวแล้วเราก็ต้องหาโอกาสส่วนตัวของเรา พยายามทำความสงบหัวใจของเรา
 หัวใจของเรามันก็เข้าวุฒิภาวะแล้ว คนเดินจงกรมมาก คนนั่งสมาธิมาก คนทำภาวนาแล้วภาวนาได้
 ภาวนาแล้วมันร่าร้อน แล้วคนเราเห็นไหม พอเราร้อนขึ้นมาไฟมันเผาตนเองไง เบียดเบียนตน
 แล้วก็เบียดเบียนผู้อื่น

เวลากิเลสมันเบียดเบียนหัวใจแล้วมันหาทางออกไม่ได้ก็จะไปหาเพื่อนคุยละ จะไปหาคน
 ไน้หาคนนี้ เพื่อนที่คุยถ้าเป็นวิสาสะมันก็สนทนกันมันก็พอได้ แต่คนที่มิวุฒิภาวะเขา
 อยากมีความสงบสงัดของเขา เขาพยายามปลีกตัวของเขา ถ้าเขาปลีกตัวของเขา เราต้องให้เกียรติกัน

นี่ไง ที่ว่าเป็นอาการ ๓๒ อวัยวะต่างๆ ที่มันจะไปรวมกันได้ดี มือก็ทำหน้าที่ของมือไป เท้าก็ทำหน้าที่ของเท้าไป หูตาจมูกก็ทำหน้าที่ของเขาไปแต่ละอย่างชัดเจนขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำข้อวัตรก็ทำข้อวัตรด้วยความชัดเจน เวลาจะอยู่จะกินมันก็ความชัดเจนระหว่างนั้น แต่เวลาจะเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาล่ะ ถ้าเขาเดินเราไม่เดินล่ะ ถ้าเขานั่งอยู่เราไม่นั่งล่ะ เห็นไหม เราก็อย่าไปเบียดเบียนกัน ถ้าวิฤติภาวะของใจที่มันรู้ มันเห็นอกเห็นใจกันไง นี่เราทุกข์มาจากโลกนะ คนที่มีสติปัญญาน่ะเห็นวันคืนล่วงไปๆ แล้วมันเสียดายโอกาสไง มันก็อยากจะได้มรรคได้ผล ถ้าอยากได้มรรคได้ผล เวลานี้มีความสำคัญมาก

ฉะนั้น เวลาเข้าพรรษาแล้วเขาก็จะเร่งรัดความเพียรของเขา แต่มีความจำเป็นว่าคนเราต้องอยู่ต้องกิน มันก็ต้องมีการดูแลรักษา น้ำท่าเพื่อความสะดวกในหมู่คณะนี้เราก็ดูแลกัน เพราะมนุษย์เวลาพระเรานี้อุดอาหารได้ เราผ่อนอาหารได้ แต่น้ำมันต้องใช้ต้องสอยตลอดไป สิ่งนี้มันก็ต้องแสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้เพราะเรามีสติปัญญาแล้ว เราไม่ใช่ชีวิตแบบฆราวาสเขา ฆราวาสเขามีหน้าที่การงานของเขา เวลาเขาทำงานเขาประสบความสำเร็จของเขาเพื่อความมั่นคงของชีวิต เสร็จแล้วเขาก็หาเวลาพักผ่อน เห็นไหม พักผ่อน ไปเที่ยวรอบโลกไปต่างๆ เขาก็พยายามดำรงชีวิตของเขา

ในทางเป็นฆราวาสเราก็เห็นโลกธรรมกันอยู่อย่างนั้น นี่เรามาบวชเป็นพระ เราก็จะหาความจริงของเรา ถ้าหาความจริงของเรา สิ่งข้อวัตรปฏิบัติเราก็ทำของเรา แล้วเราก็ปลีกตัวปลีกเวลาของเราเพื่อจะเข้าทางจงกรมนั่งสมาธิภาวนา ถึงเวลาจะทำข้อวัตรก็ตั้งสติไว้ เราทำร่วมกัน แล้ววิสาสะคนที่คุ้นเคยกันจะเล่นกันจะหยอกกันก็พอประมาณ อย่าไปทำมากเกินไปเพราะมันเป็นกิริยาของโลก มันไม่เป็นกิริยาของนักพรต มันไม่สมณะสาธูป เราดูแลของเราตรงนี้ เพื่ออะไร เพื่อเวลาเข้าทางจงกรมนั่งสมาธิเราจะไม่เดือดร้อน เพราะเราก็เห็นแล้วทางโลกทางเขาคับแคบ เขาต้องทำหน้าที่การงานของเขา เขาอยู่ชีวิตเป็นอย่างนั้นเราก็เห็นอยู่แล้ว แล้วเราสละความเป็นโลกแล้วเรามาบวชเป็นพระ

เราบวชเป็นพระนี่ศาสนายังเจริญ เจริญเพราะอะไร เพราะว่าสังคมเขายอมรับนะ คุณคือ เป็นพระ เห็นไหม บิณฑบาตเลี้ยงชีพด้วยปัสถ์แข็ง เราไปไหนเราบวชเป็นพระแล้วพระยกเข้าหมู่ เรา ห่มผ้ากาสาพวกพัคค์เป็นธงชัยของพระอรหันต์ เขาให้โอกาสพระไง ถ้าพระยังมีเจตนาอยากจะพ้น จากทุกข์ นี่เขาส่งเสริม เขาให้โอกาส ถ้าให้โอกาสมาแล้วนี่โอกาสนั้นอยู่กับเรา เข้าพรรษานี้โอกาส นั้นยังอยู่กับเราใหญ่เลย เพราะอะไร เพราะเวลาออกพรรษาแล้วเราจะวิเวกไป เราจะทำอะไรได้ กิเลสมันยังแฉลบ มันอยากจะไปโน่นไปนี่

เราอธิษฐานพรรษาแล้ว ๓ เดือนนี้ไปไหนไม่ได้ ถ้า ๓ เดือนนี้ไปไหนไม่ได้ เราจะเร่งรีบ ภาวนาของเขา เราอยู่ในสังคมของชาวพุทธ ชาวพุทธนี้เข้าพรรษาแล้วพระจำพรรษาจะไม่เคลื่อนที่ ไป ๓ เดือน เขาก็มีมานะ เขาก็พยายามส่งเสริม อยากให้เราประพฤติปฏิบัติได้หลักได้เกณฑ์ เขาก็หวังผลจากบริษัท ๔ จากภิกษุ ถ้าภิกษุเป็นภิกษุเป็นนักรบ ถ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาได้คุณธรรมเป็น ความจริงของเขา เขาทำบุญเขาก็ได้บุญของเขาด้วย แล้วผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม ไม่ได้ปัด ทิ้ง มีสติปัญญาจับสติปัญญาน ๔ จับสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเพื่อพิจารณา

ถ้าพิจารณาประพฤติปฏิบัติไปนี่ สิ่งที่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรม บุปเพนิวาसानุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ สิ่ง ที่เกิดขึ้น คุณธรรมๆ อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บรรลุธรรมได้ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า มีรัตนะ ๒ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม เราเป็นพระ เรามาบวช บวชไปนี่ สมมุติสงฆ์ สมมุติสงฆ์นี้เราไม่มั่งง่าย เราไม่ปัดทิ้ง เราไม่ทำอะไรโดยไม่ใช้สติปัญญา เราพิจารณา ของเรา เราดูแลของเรา สิ่งที่เป็นคุณธรรมจะเกิดขึ้น

ถ้าสิ่งที่เป็นคุณธรรมเกิดขึ้น เขาทำบุญกุศลก็เพื่อเหตุนี้ไง เขาได้บุญของเขาด้วย แล้วผู้ที่ ประพฤติปฏิบัติได้ศีล สมาธิ ปัญญา ตามความเป็นจริง ได้มรรคญาณ ได้ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา ตามความเป็นจริง มันจะไปส่งเสริมสิ่งที่เขาทำบุญกุศลนั้นให้ได้บุญมากขึ้น แล้วเวลาผู้ที่ประพฤติ

ปฏิบัติ เห็นใหม่ เราใช้ปัจจัย ๔ ของเขา เรานั่งสมาธิภาวนาเราใช้ปัจจัย ๔ ของเขา แล้วเกิดปัญญาขึ้นมา เราใช้ปัจจัย ๔ ของเขาแล้วเกิดมรรคญาณขึ้นมาในหัวใจ มันให้ผลกับสิ่งที่เขาทำบุญนั้นเพื่อผลของเขา

แล้วคุณธรรมล่ะ คุณธรรมนี้เวลาปฏิบัติขึ้นมาเราไม่ปัดทิ้ง เราใช้สติปัญญาแยกแยะ เราใช้สติปัญญาขุดคุ้ยแสวงหา มันเป็นเรื่องขึ้นมาวุฒิภาวะของใจมันพัฒนาขึ้น พอพัฒนาขึ้นมันมีคุณธรรมในใจ คุณธรรมในใจมันก็มีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา คุณก็ มันชำระล้าง มันถอดถอนอวิชชาความไม่รู้ในใจ คุณ เวลาเราหลงทาง เราต้องการคนชี้แนะ เราต้องการคนบอกทางให้บอกทางไม่ให้หลงทางไป แล้วจิตมันมีอวิชชาครอบงำมันอยู่ มันจะไม่หลงของมันนี่มันเป็นไปไม่ได้ มันลุ่มหลงในตัวมันเองอยู่แล้ว พอลุ่มหลงในตัวมันเองอยู่แล้ว รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันไปยึดสิ่งใดมันส่งออกสิ่งใด มันก็ลุ่มหลงไปสิ่งที่มันพอใจ มันลุ่มหลงในตัวมันเองแล้วมันยังไปลุ่มหลงรูป รส กลิ่น เสียง มันลุ่มหลงสิ่งที่เป็นโลกธรรม ๘ มันติดขัดไปหมดเลย

แล้วพอเรามีสติปัญญา รักษาใจของเรา เวลาจิตมันสงบเข้ามามันปล่อยวางเข้ามา ปล่อยรูป รส กลิ่น เสียงเข้ามา ปล่อยต่างๆ เข้ามา จิตเป็นเอกเทศ จิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตมีกำลัง แล้วเราจะปัดทิ้งใช้ใหม่ที่เราทำมาแล้ว เราใช้ปัญญามาแล้ว ปัญญาที่เราพิจารณามาแล้ว เราใช้ปัญญามาแล้วสิ่งนี้เป็นคุณธรรมๆ สิ่งนี้เป็นคุณธรรมนี้มันเสื่อมหมด มันเสื่อมหมด ถึงเวลาแล้วสมาธิเกิดขึ้นมาจากความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ มีสติปัญญาจะรักษาใจดวงนี้ได้ด้วยวางรูป รส กลิ่น เสียงเข้ามาให้เป็นเอกเทศของมันเข้ามา

สุดท้ายแล้วโดยสัญชาตญาณโดยความเป็นจริงจิตมันส่งออก จิตมันต้องรับรู้ พอรับรู้มันก็ไปร้องเดิมนั่นล่ะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วเรามีสติปัญญา เห็นใหม่ เรายกขึ้น ถ้าเราปัดทิ้งมันตกวงค์ไปเลย มันไม่รู้เรื่อง มันตกวงค์แล้วมันจำสิ่งใดไม่ได้ เวลามันออกจากวงค์มามันก็ได้แค่นั้น แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วเรายกขึ้นฝึกหัดใช้ปัญญา พอมีปัญญามันแยกแยะของมันไปนะ นี่เราไม่ได้ปัดทิ้ง เรา

เอามาวิปัสสนา เอามาใช้ปัญญา คนเกิดมาคนที่ประสบความสำเร็จเขาต้องมีสติปัญญาของเขา เพราะเขามีสติปัญญาของเขา เขาถึงรักษาชีวิตของเขาไม่ให้ไหลไปตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แม้แต่ทำหน้าที่การงานเขาก็จะมีสติปัญญาของเขา เขาถึงได้ทำประสบความสำเร็จของเขา

เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตเราสงบเข้ามาแล้วเราจะฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เวลาปัญญา มันเกิดขึ้นมันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาอย่างนี้เกิดจากจิตที่มีวิฤติภาวะ เกิดจากจิตที่มีสัมมาสมาธิ จิตที่มีคุณภาพ ถ้าจิตมีคุณภาพมันใช้วิปัสสนาไปมันจะสร้างวิฤติภาวะให้กับจิตดวงนั้น คุณติ คนที่อ่อนแอ คนที่ไม่มีกำลัง คนทำอะไรก็ล้มลุกคลุกคลานไปตลอด คนที่มีสติปัญญาทำอะไรเขาต้อง พิสูจน์ตรวจสอบของเขา เขาไม่ใช่บัดทิ้งไปเลย อะไรผ่านมาก็ปล่อยวางๆ ปล่อยวางๆ ปล่อยวางมัน ก็ทิ้งลอยน้ำ น้ำมันก็ลอยน้ำไปโดยที่มันเป็นอาหารของปลานะ ปลามันกินเป็นอาหาร ถ้าเป็นขอนไม้ ลอยน้ำมันก็ลอยน้ำไปแล้วแต่จะไปติดที่ไหน

นี่ไง อะไรเกิดขึ้นมาเราก็บัดทิ้ง เราไม่ใช่ปัญญาอะไรเลยหรือ เราไม่มีสติปัญญาแยกแยะเลย ว่าสิ่งนั้นเป็นอะไร ที่มันกระทบกระเทือนเราอยู่นี้มันเป็นอะไรมามันถึงเป็นแบบนี้ พอมันไม่มีสิ่งใด มาเราก็บัดทิ้งเลย เราก็ว่าเราเข้าใจแล้ว เราไม่รู้รู้อะไรเลย เอาหัวมุดเข้าไปในใบไม้แล้วบอกไม่มี ใครเห็นเราๆ เพราะเราไม่มีอะไรเลย มันคิดเอาเองไง ถ้าบัดทิ้งเป็นแบบนี้

บัดทิ้งไป เห็นไหม เริ่มต้นจากคนไม่รู้จักทิศทางต่างๆ มันก็ใช้ชีวิตตามประสาของมัน แต่พอ เรามาศึกษาเรามาเข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็อยากประพฤติปฏิบัติ เราก็อยากได้ความจริง แต่ด้วยวิฤติภาวะมันอ่อนด้อยมันก็บัดทิ้งของมันอย่างนั้น ก็ว่ามันไม่มีสิ่งใดที่ เจริญก้าวหน้าต่อเนืองมากไปกว่านี้ มันก็เป็นเรื่องสามัญสำนึกของโลก โลกียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของคนดีคนหนึ่ง คนนั้นเป็นคนดี ดีก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่เราเป็นคนดีแล้วเราต้องมี สติปัญญามากกว่านั้น ถ้ามันมีคำบริกรรมใช้ปัญญาอบรมสมาธิ พยายามทำความสงบของใจ ถ้าใจ มันสงบแล้วมันถึงยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้

ถ้าใจไม่สงบนะ คนเรานี้มันอาศัยโลกก็ปัญญา สามัญสำนึกที่มันรู้ๆ อยู่นี่ แล้วก็เอาสิ่งนี้เข้าไปค้นคว้า เข้าไปวิจัย มันก็อยู่ในมิติแห่งโลกๆ ในมิติแห่งโลก เราก็คือเป็นโลกนะ เราเกิดมาเป็นโลกทั้งนั้น คนเกิดมา มนุษย์มันก็เป็นโลกทั้งนั้น แต่เวลาทำความเข้าใจของใจเข้ามาก็เป็นโลก เห็นไหม คุณติ เวลาเราเข้าสมาธิมีชีไพรเขาเข้าสมาธิของเขา ส่วนที่เป็นโลก แต่ถ้ามันโน้มไป ยกขึ้นๆ

คำว่า ยกขึ้นสู่วิปัสสนา เพราะยกขึ้นสู่วิปัสสนามันถึงเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เพราะจิตมันจริง ถ้าจิตมันไม่จริง มันก็รู้ก็เห็นเหมือนกัน ถ้ามันรู้เห็นเหมือนกัน เห็นไหม คุณติ พระเราเวลาบวชมาแล้วเราทำอะไรก็ได้ จับต้นชนปลายอะไรไม่ถูกเลยให้ไปเที่ยวป่าช้า ไปเที่ยวป่าช้าไปหาอะไร ก็ไปดูซากศพ ซากศพมันเป็นอสุภะใหม่ มันไม่เป็นอสุภะ คุณติ สัปเหร่อเขาทำหน้าที่ของเขา เขาก็เผาศพทุกวัน เขาแต่งศพทุกวัน สัปเหร่อนี้เขาอยู่กับซากศพเลย สัปเหร่อเป็นอาชีพของเขา

นี่เหมือนกัน เวลาพระเราไปเที่ยวป่าช้าเราก็คือเห็นซากศพ มันเป็นอสุภะใหม่ กายนอก ให้มันสลดสังเวช เห็นไหม คนเรานี้กลัวตาย คนเราได้สิ่งใดมันก็ยึดมั่นถือมั่นอยู่อย่างนั้น แม้แต่ชีวิตนี้ก็ยึดว่าเป็นของมัน จึงเกิดมาแล้วก็ไม่อยากตาย เวลาไปเห็นคนตายขึ้นมามันก็สังเวช มันก็สลด นี่เขาเข้าไปเที่ยวป่าช้าอย่างนี้ แล้วมันเป็นอสุภะใหม่

ถ้าเวลาจิตสงบ ถ้ามันเห็นกายมันเป็นอีกกรณีหนึ่งเลย ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาท่านมีวุฒิภาวะอย่างนี้ ท่านรู้ของท่าน ท่านรู้ว่าอะไรเป็นจริงอะไรมันไม่จริง ถ้ามันเป็นความจริงทางโลกมันก็จริงแบบโลกโลกก็ปัญญา ถ้ามันเป็นจริงทางธรรมละ ทางธรรม เห็นไหม ทางธรรมจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไรละ ถ้าเป็นโลกมันก็โลกอยู่อย่างนั้นละ มันมิติแห่งโลกมันก็เป็นโลกโลกก็ปัญญา แต่ถ้าเราพยายามทำความเข้าใจเข้ามาแล้วแยกแยะให้ได้ เห็นไหม ถ้าจิตสงบเข้าแล้วมันจะแยกไปสู่วิปัสสนา ยกขึ้นๆ ถ้ายกขึ้นวิปัสสนา ถ้ามันเป็นโลกโลกมันสมอ้าง สมอ้างว่ารู้อย่างนั้น พอกิเลสมันสมอ้างมันก็อยู่ของมันอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรมดา เป็นธรรมดาที่มันสมอ้างไม่ได้ มันสมอ้างก็มันไม่รู้สิ่งใด ไม่มีสติปัญญา มากขึ้นไปกว่านั้น ฉะนั้น ถ้ามันมีสติปัญญา เห็นไหม เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม จับตรงนี้ได้ พระเราเวลาไปเที่ยวป่าช้า ไปเที่ยวป่าช้าก็เพื่อให้มันสงบสงัดเข้ามา ไม่ให้มันเพ่นพ่าน ไม่ให้จิตมันคิดนอกเรื่องนอกราวจนเกินไป ไปเที่ยวป่าช้าทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบหลับตาเห็นภาพนั้นไหม เห็นภาพชัดเจนขึ้นมาละ นั่นล่ะภาพที่เห็น เพราะเที่ยวป่าช้าจิตสงบระงับเข้ามา หลับตานี้จิตตั้งมั่น ถ้าจิตตั้งมั่นเห็นภาพนั้นไหม เห็นภาพภายใน ถ้าเห็นภาพภายในขึ้นมา นั่นล่ะที่ว่างสุกๆ นั่นล่ะเห็นกาย ถ้าเห็นกายจับสิ่งนั้นวิปัสสนา วิปัสสนาเพราะจิตมันสงบจริงมันสะท้อนถึงกิเลส ถ้ามันสะท้อนถึงกิเลส มันพิจารณาแยกแยะขึ้นไป

วิปัสสนาๆ คือวิปัสสนาให้รู้แจ้ง ให้รู้แจ้งว่าสิ่งที่มันฝังอยู่ที่ใจนี้สักกายทิฐิ ความเห็นผิดๆ นี้จิตมันเห็นผิด มันมีอวิชชามันถึงเห็นผิด เพราะมันมีอวิชชามันถึงได้เห็นผิด เห็นผิดมันถึงเวียนว่ายตายเกิด เห็นผิดมันถึงเกิดมาเป็นมนุษย์ไง แต่เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าไม่มีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เวียนว่ายตายเกิดตามวัฏฏะ ตามวัฏฏะก็แล้วแต่แรงขับตามกรรมดีกรรมชั่ว กรรมดีกรรมชั่วมันก็เวียนว่ายไปเกิดตามอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน แรงขับของเราใจ เวลาแรงขับของอารมณ์ความรู้สึกใจ เวลาความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเกิดขึ้นมาในใจนี้ก็แรงขับ แรงขับนี้มันก็เป็นอารมณ์ความรู้สึก มันเป็นภพชาติ ในปัจจุบัน เป็นภพชาติของอารมณ์ ภพชาติของผลกระทบ ถ้าเรามีสติปัญญาเราก็จับภพชาติอันนี้มาแยกแยะ เห็นไหม มันมีงานทำ มันเอามาทดสอบเอามาตรวจสอบ ไม่ใช่บัดทิ้งไป ถ้ามันบัดทิ้งไป มันไม่มีการกระทำ ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์เลย มันเป็นเรื่องโลกีย์ปัญญา มันเป็นสามัญสำนึกให้จิตคิดได้ ให้จิตพิจารณาได้ แต่พิจารณาได้ วุฒิภาวะแค่นี้อ่อนด้อยแค่นี้ก็อยู่แค่นี้ ปฏิบัติมาจะกี่วันก็เดือนก็ปีก็อยู่เท่านี้

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราทำความสงบของใจ ใจสงบแล้วเราพยายามรักษา กำหนดปัญญา อบรมสมาธิ กำหนดพุทธโศกต่างๆ เพื่อให้จิตสงบระงับ จิตสงบระงับแล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาไป ก็ใช้

ไม่เป็นๆ ใช้ไม่ได้ ใช้ไม่เป็น จิตสงบแล้วให้คิดเลย ถ้าจิตสงบแล้วคิดมันออกมาจากสัมมาสมาธิ ออกมาจากรากฐานของจิต แต่ถ้าไม่มีสมาธิ เวลาเราคิดมันออกมาจากสามัญสำนึก ออกมาจากกิเลส ออกมาจากกิเลสก็ออกมาจากความไม่รู้ใจ แต่ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้วไอ้กิเลสมันสงบตัวลง เวลาความรู้สึกนึกคิด ชั้นๆ สังขารชั้นๆ คือความคิด ความปรุง ความแต่ง แต่มันมีสัมมาสมาธิ มีสัมมาสมาธินี้มันไม่มีสมุทัย ไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่มีความว่าฉันรู้แล้วฉันเข้าใจแล้ว นี่บัดทั้ง เอะ แต่ประโยชน์ จะเอาแต่ประโยชน์ จะเอาแต่ว่าธรรมดาๆ พยายามจะข่มขี้ว่าสิ่งที่เป็นความรู้สึกนึกคิด นี่เป็นธรรมดาแล้วมันเลยไม่เป็นอะไรเลย

แต่ถ้ามีสติปัญญานะ เวลาเจอสิ่งใดขึ้นมันใช้วิปัสสนา จะเป็นหรือไม่เป็นมันเห็นของมัน วิปัสสนาไปเวลามันปล่อยวางมันปล่อยวางของมัน มันมหัศจรรย์ สิ่งของมันมหัศจรรย์เพราะอะไร มันเกิดจากสติเกิดจากปัญญา เกิดจากความเพียรความวิริยะความอดุสาหะ เกิดจากการกระทำ ถ้ามันทำจริงอย่างนี้ นี่งานของพระมันอยู่ที่นี้ แม้แต่เราบวชมา บวชมานี้บวชในนิสสัย ๔ อภิญญา ๔ ให้อยู่ โคนไม้เป็นวัตร ให้บิณฑบาตเป็นวัตร ให้ฉันน้ำมูตรเนา ปัจจัย ๔ ใจ นิสสัย ๔ อภิญญา ๔ นิสสัย ๔ นี่การกระทำ มันเป็นการดำรงชีวิตของภิกษุ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเมื่อตัดตถสมมติ สมบัติของพระ หน้าที่ของพระ

หน้าที่ของพระมันเกิดจากการกระทำ เกิดจากใจ ใจเวลาคิดถึงโลก ใจคิดถึงสังกม นี่มันออกไป มันไปอยู่นั่น แล้วก็เอาแต่ความเร่าร้อนมาเผาเรา เราเข้าป่าเข้าเขา เราอยู่วัดอยู่วา เราระลึกถึง พุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิหมายความว่า มีสติมีปัญญาจับความคิดแยกแยะ ที่คิดนี่มันคิดไปทำไม ที่คิดมันให้ผลอะไร ที่คิดมันมีแต่ความเร่าร้อน ถ้ามีสติปัญญาทันนี้ปัญญา อบรมสมาธิ ปัญญาครอบรู้ในกองสังขาร ครอบรู้ในความคิดใจ ความคิดที่เร่าร้อนสติปัญญารู้ทันมัน มันก็ปล่อยความคิดนั้นๆ ปล่อยแป็บเดียวมันก็คิดต่อๆ นี่ปัญญาอบรมสมาธิเป็นแบบนี้ มันคิด ออกไปใจมันก็ไม่ไปส่งออกไป ไม่ส่งออกไปอยู่กับสังกม ไม่ส่งออกไปอยู่กับโลกใจ เราอยู่เป็นพระ ใจมันก็อยู่กับเราใจ อยู่ในร่างกายนี้มันก็ไม่ทุกขร้อนจนเกินไป นี่ใจมันเป็นพระ แต่ความรู้สึก

คิดมันอยู่กับโลกหมดเลย มันไปหาเขาหมดเลย มันก็ไปเอาไฟเอาไฟมาเผาตัวเองนะสิ แต่ถ้ามี ปัญญาอบรมสมาธิมันก็ปล่อยวางสิ่งนั้นมา ถ้าปล่อยวางสิ่งนั้นมาแล้วก็ขึ้นสู่วิปัสสนา อย่าปัดทิ้ง อย่าฟุ้งปัดนะ ปัดธรรมะ ปัดเข้าสู่ธรรม ปัดจิตเข้าสู่ธรรมว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ สิ่งที่จะเป็นหน้าที่การงานก็ปัดมันทิ้งไปเลย บอกไม่ต้องทำ เรารู้แล้วเข้าใจแล้ว

นี่กิเลสมันทำให้เราเสียโอกาสหมดเลย ให้ใจเย็นๆ ทำความสงบของใจ ไม่ต้องไปห่วงว่าเรา จะได้มรรคได้ผลเมื่อไหร่ เราทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจสงบแล้วให้รู้ให้เห็นตามความเป็นจริง แล้วจับต้อง แล้วใช้ปัญญาแยะแยะพิสูจน์ตรวจสอบ มันเป็นการพิสูจน์ตรวจสอบ สัมผัสกับ สติปัญญา เกิดสังขารม เกิดสังขารมมันสำรอกมันกายของมัน มันกายของมันเป็นความจริงของมัน ขึ้นมา เห็นไหม ถ้าทำจริงมันจะเป็นความจริงขึ้นมา

เราทำมีความผิดพลาดเพราะว่าเราไม่เคยทำ หรือทำแล้วกิเลสมันหนา กิเลสมันรุนแรงกว่า กิเลสมันออกหน้าไปก่อน มันก็คาดก็หมายทำให้ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนี้ เพราะความทำแล้วมัน ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนี้ เพราะกิเลสมันออกหน้าไปก่อน เราพยายามตั้งสติ แล้วไม่ให้กิเลสออก หน้าเกินไปก่อน ให้ธรรมะได้้ออกหน้า

ธรรมะคืออะไร ธรรมะคือสติปัญญาออกหน้า อย่างฟังเชื่อ อย่างฟังไว้ใจ อย่างฟัง นี้ตั้งสติไว้ แล้วพิจารณาแยะแยะมันไป ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันปล่อยๆ มันปล่อยด้วยปัญญา เวลาปัญญา อบรมสมาธิมันก็ปล่อยปัญญา แล้วอันนี้มันอะไรอีกล่ะ เวลามันปล่อยด้วยปัญญาอบรมสมาธิ มัน ปล่อยเข้ามาเป็นสมาธิ เพราะเป็นสมาธิ มีกำลังแล้ว มันมีอาวุขแล้ว มันมีอาวุข มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นตามความจริงแล้ว

ถ้ามันใช้ปัญญาไป ปัญญาอย่างนี้ เห็นไหม เวลามันปล่อยๆ ด้วยปัญญา ปัญญาเข้าไปชำระ ปัญญาเข้าไปแยกแยะสิ่งที่กาย เวทนา จิต ธรรม ที่มันยังหลงผิดอยู่ มันแยกแยะ มันปล่อยๆ มัน ปล่อยด้วยปัญญา ด้วยวิปัสสนา ไม่ใช่ปล่อยด้วยสมณะ พอมันปล่อยวิปัสสนา นี่มันปล่อยไป

พิจารณาซ้าๆๆ เข้าไป เวลามันขาด เห็นใหม่ มันถึงเป็นความจริงขึ้นมา ไม่ใช่บัดทั้ง บัดให้เข้าสู่
 ธรรมบัตไม่ได้ มีแต่ปัญญา มีแต่ความเพียร มีแต่ความวิริยะ มีแต่ความอดสาหะ มีแต่ความสติปัญญา
 แยกแยะ ทำแยกแยะพิจารณาสอดส่อง ไม่ใช่บัดแล้วเคลมเอา เคาเอา ทำเอา โดยแรงปรารถนา แรง
 ปรารถนามันเป็นเป้าหมาย มันเป็นบารมี ๑๐ ทศ อธิษฐานบารมี

บารมีคือเป้าหมาย เป้าหมายที่ทำให้สู่จุดหมายนั้นให้ได้ แล้วเราพยายามทำของเราไป แล้ว
 เราพยายามพิจารณาของเรา ด้วยประโยชน์ของเรา ด้วยความจริงของเรา ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา
 มันถึงจะเป็นคุณธรรมสมกับเราบวชมา สมกับเราเป็นพระ เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สมกับเราเป็น
 พระ พระที่กรรมฐานจะมีงานของเรา งานของเราคืองานวิปัสสนา งานของเราคือเดินจงกรมนั่ง
 สมาธิภาวนา ข้อวัตรปฏิบัตินั้นเพื่อดำรงชีวิตให้ชีวิตนี้ดำเนินต่อไป เพื่อมีเวลา มาใช้เวลามาต่อสู้กับ
 กิเลส ทำเพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง